

ECRI

European Commission against Racism and Intolerance
Commission européenne contre le racisme et l'intolérance

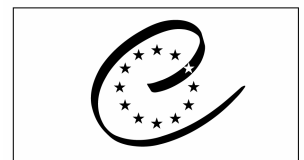
CRI (99) 9
Version roumaine
Romanian version

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

Abordarea situației din fiecare țară

RAPORT PRIVIND ROMANIA

Strasbourg, 26 martie 1999

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

Vizitati situl nostru web: www.coe.int/ecri

INTRODUCERE

Comisia Europeană împotriva Rasismului și a intoleranței (ECRI) a fost înființată în 1994, la inițiativa primei reuniuni la nivel înalt a Șefilor de State și de Guverne din statele membre ale Consiliului European, pentru a contribui la combaterea escaladării rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței care reprezintă o amenințare la adresa drepturilor omului și a valorilor democrației în Europa. Membrii ECRI au fost aleși în virtutea competenței lor recunoscute în domeniul abordării problemelor rasismului și intoleranței.

ECRI a primit următoarele însărcinări: să examineze și să evalueze eficiența măsurilor juridice, politice și de altă natură, vizând combaterea rasismului și a intoleranței înregistrate în țările membre, să stimuleze activitatea în materie la nivel local, național și european; să elaboreze recomandări de politică generală la adresa statelor membre și să studieze instrumentele juridice internaționale aplicabile în materie, în vederea consolidării – la nevoie – a acestora.

O parte dintre activitățile desfășurate de ECRI în cadrul mandatului care i-a fost încredințat constă într-o analiză a situației din fiecare țară, prin intermediul căreia, ECRI urmărește să prezinte guvernelor propuneri utile și concrete.

Procedura adoptată pentru pregătirea rapoartelor pentru fiecare țară, poate fi rezumată după cum urmează:

- a. Strângerea de informații preliminare și pregătirea unor texte de proiecte ale rapoartelor preliminare sunt efectuate în grupuri de lucru restrânse ale ECRI. Sursele de informații utilizate sunt diverse și includ, printre altele, răspunsurile guvernelor la un chestionar trimis de ECRI, datele furnizate de membrii ECRI reprezentanți ai țării respective, informații privitoare la legislațiile naționale, culese pentru ECRI de Institutul Elvetian de Drept Comparat¹, informații provenind de la diferite organizații neguvernamentale, internaționale sau naționale, date furnizate de diverse publicații sau mass-media.
- b. ECRI examinează și dezbate în ședință plenară proiectul de raport preliminar privitor la fiecare țară și adoptă un proiect de raport.
- c. Proiectul de raport este transmis guvernului țării în cauză, în vederea demarării unui proces de dialog confidențial, desfășurat prin intermediul unui agent național de legătură desemnat de guvernul țării respective. Proiectul de raport este examinat din nou și, eventual, în lumina comentariilor agentului național.

¹ Raportul pregătit de Institutul Elvetian (ref:CRI (98) 80), referitor la legislația în materie, în statele membre ale Consiliului European, este disponibil pe site-ul web www.ecri.coe.int și, în versiunea publicată, la Secretariatul ECRI.

- d. Raportul este ulterior adoptat de ECRI în forma sa definitivă, în cadrul unei sedinte plene și transmis, prin intermediul Comitetului Ministrilor al Consiliului European – guvernului țării în cauză. Două luni mai târziu, acest raport devine public, dacă guvernul țării respective nu se opune, în mod expres, publicării.

Până în prezent au fost publicate patru serii de rapoarte ECRI privitoare la o țară sau alta. Publicarea a avut loc în septembrie 1997, martie 1998, iunie 1998 și ianuarie 1999². O a cincea serie de rapoarte a fost transmisă guvernelor țărilor respective, în ianuarie 1999 și, în consecință, aceste rapoarte sunt acum publicate³

Raportul de mai jos conține analizele și propunerile ECRI privind România.

Trebuie să observăm că ECRI își desfășoară activitățile referitoare la o țară sau alta, redactând rapoarte privitoare la ansamblul celor 40 de state membre ale Consiliului European. Această a cincea serie de rapoarte ale căror aspecte procedurale s-au încheiat în noiembrie 1998, va fi urmată, progresiv de alte serii de rapoarte privind celelalte state membre ale Consiliului European. Ordinea prezentării acestor rapoarte este nesemnificativă; ea fiind determinată exclusiv de ordinea finalizării acestora.

Publicarea acestui raport reprezintă punctul de plecare al unui dialog continuu și activ între ECRI și autoritățile fiecăruia dintre statele membre, în vederea găsirii soluțiilor pentru rezolvarea problemelor rasismului și intoleranței cărora trebuie să le facă față Europa. Contribuțiile organizațiilor neguvernamentale și ale altor organizații active în acest domeniu vor fi, de asemenea, binevenite pentru a asigura lucrărilor ECRI un caracter cât mai constructiv și mai util cu putință.

Incepând din 1999, ECRI va demara o procedură de urmărire a rapoartelor privitoare la fiecare țară, acțiunile ce ar putea fi întreprinse de guverne relativ la propunerile care le-au fost prezentate, prin actualizarea conținutului general al acestora și prin examinarea mai detaliată a problemelor de interes special. În această manieră vor fi pregătite, în fiecare an, rapoarte privitoare la 10 țări, pe o perioadă cuprinsă între anii 1999 și 2002.

2 *Primele 4 serii cuprind rapoarte referitoare la Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Danemarca, Elveția, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Islanda, Irlanda, Italia, Liechtenstein, Lituania, Luxemburg, Malta, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, Federația Rusă, San-Marino, Slovacia, Slovenia, Spania, Ungaria.*

3 *Este vorba despre rapoartele privind Austria, Letonia, România și Ucraina.*

Pentru informatii complementare privind activitățile Comisiei Europene împotriva rasismului si intolerantei (ECRI) ca si pentru detalii asupra altor activități ale Consiliului Europei din acest domeniu, vă rugăm să vă adresati:

**Secretariatului ECRI
Directia Drepturilor Omului
Consiliul Europei
F – 67075 STRASBOURG CEDEX
Tel: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int**

**Secrétariat de l'ECRI / Secretariat of ECRI
Direction des Droits de l'Homme / Human Rights Directorate
Conseil de l'Europe / Council of Europe
F - 67075 Estrasburgo - Cedex
Tel: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int**

Introducere

Odatà cu ràsturnarea sistemului dictatorial în decembrie 1989, România a pornit pe drumul revenirii la democrație. Astăzi au fost deja abrogate numeroase legi datând din perioada comunistà, iar eforturile legislative, recente si de mare amploare, vor trebui continuate în vederea dezvoltării statului de drept, si vor trebui consolidate de vointa unei integràri profunde în sistemul Consiliului Europei. Aplicarea noii Constitutii, în 1991 si a unor legi noi, la toate nivelurile – pretinde, în egalà mäsura, schimbàri ale mentalitàtilor: dupà pràbusirea dictaturii comuniste, societatea româneascà nu era, încà, pregàtità sà tràiascà într-un sistem democratic pluralist, care sà privilegieze principiile statului de drept. O tarà ca România, care numàrà 16 grupuri minoritare diferite, are o mare responsabilitate în asigurarea principiilor tolerantei conform càrora ar trebui sà tràiascà populatia sa. Aceastà responsabilitate este cu atât mai delicat de asumat cu cât România trebuie sà facà fatà persistentei unor vaste zone de sàràcie, care sunt susceptibile sà exacerbeze, ca în orice altà tarà, sentimentele de xenofobie si de intolerantà.

Posibilitatea pentru anumite grupuri minoritare de a-si mentine si dezvolta identitatea, limba si cultura, este uneori limitatà, adesea ca urmare a lipsei resurselor din domenii ca educatia, accesul la mass-media, etc. Guvernul si-a manifestat vointa de a lua mäsurile necesare îmbunàtàtirii activitătii sale în acest domeniu.

Problemele intolerantei si manifestàrile rasiste persistà, mai ales în ceea ce priveste discriminàrile si violentele fatà de membrii comunitătii romilor/tiganilor.

Sunt prezentate mai jos o serie de domenii cheie identificate de ECRI si considerate a merita o atentie specialà:

- situatia grupurilor minoritare celor mai defavorizate, mai ales a romilor/tiganilor;
- elaborarea mäsurilor adoptate cu privire la minoritătile nationale;
- elaborarea mäsurilor legislative de ordin penal, civil si administrativ în domeniul combaterii rasismului si discriminării;

4 *Notà: Orice evolutie survenità ulterior datei de 6 martie 1998 nu este inclusà în analiza care urmeazà si nu este înregistratà în concluziile si propunerile pe care le contine aceasta*

- o strategie politică de natură să permită abordarea oricărei situații care ar putea avea ca efect folosirea unor practici discriminatorii degenerând în sentimente și manifestări de intoleranță;
- sensibilizarea față de atitudinile tolerante, atât în cadrul populației majoritare cât și în cadrul grupurilor minoritare.

I. ASPECTE JURIDICE⁵

A. Conventii internationale

1. România a ratificat convențiile internationale pertinente în domeniul combaterii rasismului și intoleranței, cu excepția Cartei Sociale Europene și a Cartei limbilor regionale și minoritare. ECRI apreciază ca utilă ratificarea – cât mai curând posibil – a acestor instrumente juridice de către România ca și adoptarea măsurilor necesare pentru deplina lor aplicare. De altfel, România ar trebui să examineze și posibilitatea acceptării articolului 14 al Convenției internationale pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (CERD).

B. Prevederi constitutionale

2. Noua Constituție din 21 noiembrie 1991 a consacrat principiile statului de drept, a garantat drepturile omului și a oferit fundamentarea juridică necesară pentru organizarea și desfășurarea, în toamna anului 1992, a alegerilor prezidențiale și parlamentare democratice, urmate de punerea bazelor instituțiilor fundamentale ale unei societăți democratice. Noul Parlament, ales în 1996, are datoria de a continua dezvoltarea acestui proces democratic.

3. Noua Constituție conține mai multe prevederi referitoare explicit la manifestările discriminatorii și intolerante. Din această categorie face parte articolul 30 al.7 care interzice, printre altele, îndeemnurile la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, ca și incitarea la discriminare. Deși sunt evidente eforturile guvernului român pentru combaterea intoleranței, aplicarea practică a acestei prevederi, ca și a altora incluse în textul Constituției (cum ar fi clauzele generale privitoare la egalitate, ca art.4 al.2 și art.16 al.1) este confruntată, cu o serie de dificultăți, în special în ceea ce privește situația romilor/tiganilor și a unora dintre celelalte grupuri minoritare.

4. Articolul 6 din Constituție, recunoaște persoanelor aparținând minorităților naționale „dreptul la păstrarea, dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale lingvistice și religioase”. Aceste persoane au dreptul de a învăța în limba lor maternă și de a avea acces la instrucție în această limbă (Art.32). Consiliul pentru Minorități Naționale a fost creat pentru a sprijini punerea în aplicare a acestor principii (cf. § 13). Fiecare minoritate națională are dreptul de reprezentare – și este reprezentată – în Parlament. Toate organizațiile minorităților naționale sunt reprezentate în Consiliul pentru Minorități Naționale.

5. Limba folosită în justiție este româna, pe întreg teritoriul țării; cu toate acestea, persoanele aparținând minorităților naționale pot folosi limba maternă în instanță și pot beneficia de ajutorul unui interpret. În procesele penale asistenta unui interpret este asigurată gratuit.

5 *O privire de ansamblu asupra legislației existente în România în domeniul combaterii rasismului și intoleranței este inclusă în publicația CRI (98) 80, pregătită pentru ECRI de către Institutul elvețian de drept comparat (cf. bibliografie).*

6. O ordonanță de guvern a intrat recent în vigoare – sub rezerva ratificării sale de către Parlament – prin care este amendată Legea administrației publice locale. Această ordonanță prevede, printre altele: dreptul Consiliului local, în localitățile în care o minoritate depășește 30% din totalul populației, de a adopta anumite măsuri privitoare la folosirea limbii minoritare în viața publică; dreptul consilierilor locali de a-și formula intervențiile în limba maternă, cu condiția adoptării acestei hotărâri de către consiliul local și a asigurării prezentei unui interpret autorizat. ECRI apreciază că aplicarea corectă și obiectivă a acestei ordonanțe ar trebui urmărită cu atenție.

7. Libertatea religioasă (art.29) este garantată de noua Constituție. Cu toate acestea, persistă o serie de dificultăți privitoare la restituirea bunurilor care au aparținut anumitor confesiuni și care au fost confiscate sub regimul totalitar (a se vedea § 24).

C. Măsuri penale

8. Codul Penal conține prevederi prin care se pedepsește propaganda cu caracter fascist, comisă, în public, prin orice mijloace (art.166) și – printre altele – “incitarea la asasinarea populațiilor considerate de rasă inferioară” -, propaganda nationalistă – sovietică și incitarea la ură rasială sau națională (art.317). Dat fiind inexistența unei interdicții explicite a organizațiilor rasiste, ECRI încurajează autoritățile românești să ia măsuri suplimentare (inclusiv, dacă acest lucru se dovedește necesar, de natură juridică) în conformitate cu obligațiile prevăzute de documentele internaționale în materie, pentru a combate mai eficient activitatea organizațiilor rasiste.

9. Codul Penal pedepsește, conform articolului 247, delictul comise de funcționarii publici care se fac vinovați de limitarea folosirii sau a exercitării drepturilor persoanei, sau care plasează o persoană într-o situație de inferioritate pe temeiul naționalității, rasei, sexului sau religiei. El nu conține însă, prevederi care să pedepsească actele de discriminare, sau de incitare la discriminare, comise de persoane private, iar amendamentele care le-au fost aduse recent nu au înlăturat acest neajuns. În consecință, este recomandabil ca această lacună să fie remediată, ținându-se seama de Articolul 2 al Convenției pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, practicate de persoane, grupuri sau organizații.

10. Au fost comise numeroase abuzuri atât de către forțele de poliție cât și de către persoane particulare, față de grupurile minoritare, mai ales față de romii/tigani. Deși a luat notă de eforturile întreprinse deja de autoritățile românești pentru a rezolva problemele constatate în acest domeniu, ECRI apreciază că ar trebui luate măsuri penale, mai cu seamă prin menționarea rasismului ca circumstanță agravantă, în făptuirea acestor acte și prin prevederea posibilităților de tragere la răspundere penală a celor vinovați, în urma unor proceduri efective, declanșate și urmărite sistematic.

D. Măsuri civile si administrative

11. Legea administratiei publice locale nr. 69/26 noiembrie 1991, nu contine prevederi exprese privitoare la discriminare. Totusi, ea contine anumite prevederi care sunt – indirect – de natură să asigure egalitatea de tratament, din partea autorităților din unitățile administrative teritoriale, a persoanelor aparținând minorităților nationale si, pe cale de consecință, evitarea oricărei forme de discriminare bazate pe apartenența la o minoritate natională. ECRI ia notă de aceste măsuri dar rămâne constientă că ele trebuie însoțite de măsuri complementare de natură să le asigure o aplicare practică mai eficientă, mai ales în relatarea cu grupurile cele mai defavorizate, mai ales romii/tigani. Asemenea măsuri se dovedesc a fi pertinente în special în domeniul utilizării forței de muncă, al învățământului si politicii în domeniul locuințelor.

E. Institutii specializate

12. Constitutia prevede crearea institutiei "Avocatului Poporului" (art.55-57), iar primul detinător al acestei functii a fost numit de Parlament în luna mai a anului 1997. Această institutie urmează să joace un rol extrem de important în apărarea drepturilor si libertăților cetățenilor care i se vor putea adresa direct, dacă vor considera că le-au fost lezate drepturile sau libertățile. Unul dintre adjuncții Avocatului Poporului va avea sarcina expresă a protecției drepturilor si libertăților persoanelor aparținând minorităților nationale. ECRI se referă în acest context la recomandarea generală nr.2 pe care a emis-o, cu referire la institutiile specializate în combaterea rasismului, xenofobiei, anti-semitismului si intoleranței la nivel national, si își exprimă dorința ca institutia Avocatului Poporului să evolueze în sensul acestei recomandări, acordând o atenție specială problemelor rasismului si intoleranței.

13. Departamentul pentru protectia minorităților nationale (DPMN) a fost înființat în ianuarie 1997. Acest Departament este plasat sub directa autoritate a Primului Ministru, si organizat în jurul a trei axe: cea executivă, centrală (DPMN), cea locală (delegatii DAPMN) si cea consultativă (Consiliul Minorităților Nationale). Printre atributiile DPMN se numără: elaborarea unor proiecte de lege în domeniul său de activitate; pregătirea avizării legilor si a altor acte normative referitoare la drepturile si obligatiile persoanelor care aparțin minorităților nationale; urmărirea aplicării actelor normative interne si internationale referitoare la protectia minorităților nationale; stabilirea de relatii cu organizatiile internationale care supraveghează respectarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților nationale. Consiliul Minorităților Nationale, organism consultativ pe lângă DPMN are ca atributii, printre altele, coordonarea si sprijinul organizatiilor de cetățeni aparținând minorităților nationale. Trebuie subliniat si faptul că în cadrul DPMN a fost creat un Oficiu National pentru Problemele Romilor. ECRI încurajează guvernul României să-si continue eforturile în acest domeniu.

14. Alte institutii, cum ar fi Centrul european de studiu al problemelor etnice, Centrul pentru drepturile omului si Institutul Român pentru Drepturile Omului au întreprins o serie de initiative vizând promovarea încrederii si înțelegerii între diferite grupuri sociale, si se cuvine subliniat faptul că autoritățile române sprijină toate aceste organizatii.

II. ASPECTE POLITICE

F. Primirea pe teritoriul României si statutul celor care nu sunt cetățeni români/a refugiatilor/a solicitantilor de azil

15. Incepând din 1995, România a cunoscut o sporire semnificativă a numărului de refugiați și de solicitanți de azil. Legea prin care este revizuit statutul refugiatilor, conform prevederilor pertinente ale instrumentelor internationale în domeniu, a fost promulgată în 1996. ECRI încurajează autoritățile românești să urmeze cu consecvență o politică susținută în domeniul procedurilor de azil și să difuzeze, pe o scară cât mai largă, informațiile privitoare la legislațiile și la politicile din acest domeniu, cu precădere în rândurile funcționarilor însărcinați cu aplicarea acestei proceduri, ca și a solicitanților de azil. De altfel, și publicul larg ar trebui informat – într-o manieră pozitivă – cu privire la situația și drepturile solicitanților de azil și a refugiatilor pentru a diminua efectele prejudecăților și pentru a evita crearea unui climat de xenofobie față de cetățenii nou – sosiți.

G. Instrucție și educație

16. În general, grupurile minoritare au posibilitatea de a-și studia limba maternă la școală. În ceea ce privește minoritățile naționale mai importante, există mai multe școli cu predare integrală în limba maternă. Cu toate acestea, o serie de probleme persistă, în anumite cazuri, în special cu privire la populația tătară; această situație se cuvine îmbunătățită, pentru ca toate grupurile minoritare să aibă posibilitatea de a-și cultiva, efectiv, limba maternă.

17. Parlamentul României a adoptat, în iunie 1995, Legea învățământului, nr.84/1995. Conform opiniilor exprimate în special de liderii minorităților maghiare, ea limita, sensibil, posibilitățile de instrucție în limba maternă pentru minoritățile naționale. Principalele critici aduse acestei legi de liderii minorității maghiare se refereau la necesitatea asigurării autonomiei generale a instituțiilor de învățământ în limba maghiară, la toate nivelurile de învățământ, inclusiv cel universitar. Guvernul a aprobat, în iulie 1997, o ordonanță guvernamentală de modificare a acestei legi, care este deja în vigoare, sub rezerva unei dezbateri parlamentare. Ordonanța conține amendamente privitoare la învățământul în limbile minorităților naționale (de exemplu: publicarea de materiale didactice în limba maternă a elevului, organizarea învățământului de toate gradele, formele și tipurile de învățământ în limba română și în limbile minorităților naționale). ECRI speră că această inițiativă va fi aprobată neîntârziat de Parlament.

18. În ceea ce îi privește pe romi/tigani, a fost prevăzută posibilitatea de acces preferențial în instituțiile de învățământ superior, mai ales la Facultatea de Sociologie a Universității din București.

- ***Sensibilizarea opiniei publice***

19. Predarea drepturilor omului este un element necesar pentru combaterea atitudinilor care prejudiciază respectarea efectivă a normelor privitoare la respectarea drepturilor omului. Nivelul de informare și de educație, în acest domeniu, trebuie sporit în societatea românească, astfel încât populației să-i fie cunoscute pe o scară cât mai largă, prevederile convențiilor și tratatelor internaționale privind combaterea oricărui fenomen de rasism și intoleranță. De altfel, ECRI dorește să susțină propunerea Adunării Parlamentare a Consiliului Europei care, prin Rezoluția sa 1123 (1997), încurajează autoritățile românești să organizeze o campanie împotriva rasismului și a intoleranței. ECRI dorește să sublinieze dorința sa de a contribui la această campanie.

- ***Pregătirea forțelor de poliție***

20. În cazul forțelor de poliție și al personalului închisorilor, nivelul de pregătire are o importanță primordială, spre a se putea evita neîntârziat orice abuz, mai ales în relația cu membrii comunităților de romi/tigani. ECRI dorește să sublinieze importanța pregătirii membrilor forțelor de poliție, deoarece violentele comise față de diverse grupuri minoritare, în special împotriva romilor/tiganilor, au uneori loc în public, ceea ce poate ilustra o aprobare oficială a atitudinilor și actelor rasiste. Seminariile sau stagiile de pregătire în domeniul drepturilor omului în administrarea actului de justiție, organizate de Centrul pentru drepturile omului și Institutul român pentru drepturile omului, destinat formatorilor și profesorilor din școlile militare și de poliție, reprezentanților mass-media și profesorilor din învățământul public, au avut loc deja. ECRI apreciază ca utilă intensificarea acestor eforturi.

H. Utilizarea forței de muncă

21. Oficial, în domeniul utilizării forței de muncă grupurile minoritare nu sunt discriminate, în raport cu populația majoritară. Cu toate acestea, romii/tigani reprezintă categoria cea mai sever afectată de somaj. Trebuie adoptate măsuri de politică socială pentru a favoriza accesul acestor grupuri de populație la un loc de muncă. În acest sens a fost formulată propunerea studierii posibilității de a organiza programe de pregătire profesională pentru romi/tigani prin intermediul Camerei de Muncă, în colaborare cu sectoarele privat și public ale economiei. ECRI subliniază și faptul că școlarizarea la nivel elementar este absolut indispensabilă pentru a permite copiilor romi/tigani să-și cunoască mai bine drepturile și să aibă acces pe piața muncii. ECRI încurajează autoritățile românești să ia măsurile necesare (de exemplu: programe de sensibilizare desfășurate pentru profesori și părinți) pentru a asigura în mod efectiv dreptul la instrucție al copiilor romi/tigani.

22. ECRI a luat notă de faptul că Ministerul Muncii și Protecției Sociale a inițiat un proiect de măsuri vizând asigurarea egalității șanselor pentru romi/tigani în domeniul ocupării unui loc de muncă. La nivel județean, au fost create posturi de inspectori în direcțiile de muncă și protecție socială, însărcinați să sprijine persoanele aparținând minorităților romilor/tiganilor aflate în căutarea unui loc de muncă.

I. Statistici

23. Recensământul oficial al populației oferă date statistice în ceea ce privește minoritățile etnice. Dat fiind numărul în creștere al refugiaților și solicitanților de azil, ar trebui elaborate sisteme fiabile de strângere a datelor referitoare și la aceste categorii.

J. Mass-media

24. Se impun măsuri ferme pentru combaterea atitudinilor negative manifestate de mass-media, care riscă să consolideze sentimentele antisemite și atitudinile rasiste în rândurile populației, și care sunt de natură să afecteze în special comunitățile de romi/tigani și minoritatea maghiară. Legea nr.41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății române de radiodifuziune și a Societății române de televiziune este o măsură salutară. Prevederile sale interzic difuzarea oricărui program care incită, printre altele, la ură de rasă sau la discriminare. Dar, rămân încă multe aspecte a căror îmbunătățire se impune, în domeniul presei, mai ales în ceea ce privește prezentarea minorității maghiare – descrise prea adesea ca reprezentând un așa-zis “pericol pentru integritatea teritorială a României” – ca și în legătură cu prezentarea romilor/tiganilor – prea adesea descriși ca așa-zisi infractori. Același lucru este valabil cu referire la existența anumitor elemente de antisemitism notoriu prezente în anumite medii de informare. ECRI apreciază că autoritățile trebuie să ia măsurile necesare aplicării depline a legislației existente în acest domeniu. De altfel, s-ar putea adopta și soluția facilitării accesului grupurilor minoritare la mass-media, ca și prezentarea unor informații pozitive asupra acestor grupuri, în scopul de a trezi interesul populației față de cultura acestora ca și pentru a promova o atitudine tolerantă.

25. În ceea ce privește profesioniștii mass-media, aceștia au o mare responsabilitate în evitarea folosirii expresiilor care ar putea crea un climat de intoleranță. În acest context, ar putea fi utile codurile de bună conduită și de autoreglare în mass-media; ele i-ar putea încuraja pe jurnaliști să prezinte informații pozitive asupra contribuțiilor și culturii grupurilor minoritare și să evite consolidarea prejudecărilor.

K. Restituirea bunurilor imobiliare confiscate sau expropriate

26. Persistă o serie de informații legate de restituirea bunurilor imobiliare care au aparținut anumitor culte și comunități, confiscate sub regimul totalitar. În acest context, a fost adoptată recent o inițiativă, prin publicarea unei hotărâri de guvern care, ulterior inventarierii, va permite restituirea acestor bunuri. ECRI salută această inițiativă și încurajează autoritățile să-și continue eforturile în acest domeniu.

* * *

Date generale furnizate de autoritățile naționale:

Pentru a satisface imperativele coerenței, rapoartelor sale, ECRI reproduce în tabelul de mai jos numai datele statistice continute în răspunsurile guvernelor la chestionarele ECRI. Chestionarul a fost trimis guvernului român la 13 iulie 1994.

Datele de mai jos nu angajează responsabilitatea ECRI.

Maghiari (1 619 368); Tigani (409 723); Germani (111 301); Ucrainieni (66 483); Lipoveni (29 774); Turci (29 533); Sârbi (29 080); Tătari (24 649); Aromâni (21 089); Slovaci (20 672); Bulgari (9 935); Evrei (9 107); Rusi (8 914); Macedo-români (6 999); Svabi (6 292); Cehi (5 800); Polonezi (4 247); Croati (4 180); Greci (3 897); Carasoveni (2 775); Ceangâi (2 165); Armeni (2 023); Sasi (1 843); Secui (831); Ruteni (350); Alte naționalități (3 480); Origine etnică nedeclarată (1 047).

* *Populația României: 22 760 449 (estimare la 7.1.92). Această cifră este cea indicată în publicația Consiliului Europei "Evolution démographique récente en Europe" – (Evoluții demografice recente în Europa) (a se vedea bibliografia)*

BIBLIOGRAFIE

Această listă bibliografică indică lista principalelor surse publicate, care au fost consultate în redactarea examinării situației României: ea nu cuprinde totalitatea diferitelor surse de informație (mass-media, contacte în interiorul țării, ONG din România) pe care le-am utilizat.

1. Réponse des autorités roumaines au questionnaire de l'ECRI.
2. La Fédération des Roms de Roumanie. La violence contre les Roms de Bâcu défie l'Etat de droit en Roumanie, Janvier 1995.
3. CRI (94) 2 et Addendum: Situation dans les Etats membres du Conseil de l'Europe en ce qui concerne les questions examinées par la Commission européenne contre le racisme et l'intolérance: Documents de travail soumis par les membres de l'ECRI, document du Conseil de l'Europe.
4. CRI-GT-JUR (94) Misc 1: Etat des ratifications par les Etats membres du Conseil de l'Europe des instruments juridiques internationaux pertinents en matière de lutte contre le racisme, la xénophobie, l'antisémitisme et l'intolérance, document du Conseil de l'Europe.
5. CRI (97) 38: Mesures juridiques existant dans les Etats membres du Conseil de l'Europe en vue de combattre le racisme et l'intolérance, par l'Institut suisse de droit comparé de Lausanne (publication du Conseil de l'Europe).
6. "Antisemitism World Report 1995+1996", publication de "Institute of Jewish Affairs".
7. "Country Reports on Human Rights, Practices for 1995", Rapport du Département d'Etat des Etats-Unis de 1996.
8. "European Roma Rights Centre. Sudden Rage at Dawn, Violence against Roma in Romania, Country Reports Series, N. 2, Septembre 1996".
9. Rapport d'Amnesty International de 1996.
10. Amnesty International, Roumanie: Droits de l'homme: engagements non tenus, mai 1995.
11. Amnesty International, Roumanie: Mise à jour du document de mai 1995, Octobre 1995.
12. Human Rights Watch, World Report 1996.
13. Human Rights Developments in Romania, The activities of the Romanian Helsinki Committee (APADOR-CH), 1995.
14. Greek Helsinki Monitor, Balkan Neighbours: Positive and negative stereotypes in the media, Summary of the October-December 1996 monitoring, Romania, 1997.
15. CERD/C/210/Add.4: Onzième rapport périodique de la Roumanie.
16. CERD/C/SR.1090 + 1091: Rapport sommaire des discussions du CERD en référence au dernier rapport de la Roumanie.

17. Constitution de la Roumanie du 23 novembre 1991, in: constitutions of the countries of the world, by Gisbert H.Flanz, New York 1992.
18. Loi n. 84/1995 (Loi de l'enseignement), modifiée et complétée par la Loi n. 131/1995.
19. Comparative overview. Provisions on education for persons belonging to national minorities from the Romanian Law on Education – Chapter XII.
20. Conseil de l'Europe: Assemblée parlementaire, Rapport sur la demande d'adhésion de la Roumanie au Conseil de l'Europe, Doc. 6901, 19.7.1993.
21. Conseil de l'Europe: Assemblée parlementaire, avis sur la demande d'adhésion de la Roumanie au Conseil de l'Europe, doc 6918, 20.9.1993.
22. Déclaration de la délégation de la Roumanie à l'occasion de la 6e Conférence des Ministres européens responsables des questions de migration, Varsovie, 16-18 juin 1996.
23. E/CN.4/1994/76: Situation des droits de l'homme en Roumanie.
24. E/CN.4/1995/90/Add.1: Rapport sur l'évaluation du programme de pays pour la Roumanie en matière de services consultatifs et d'assistance technique dans le domaine des droits de l'homme.
25. CCPR/C/79/Add.30: Observations du Comité des droits de l'homme sur la Roumanie.
26. Wistrich, Robert S. Anti-semitism in Europe since the holocaust, New York 1993, 17-18.
27. Roth, Stephen J. The legal Fight against anti-semitism, survey of developments in 1993, Tel Aviv University, 71-72.
28. Baumgartl, Bernd, Adrian Favell. New xenophobia in Europe, 280-293.
29. Rapport de l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe sur le respect des obligations et engagements contractés par la Roumanie, document 7795, avril 1997.
30. Résolution 1123 (1997) de l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe relative au respects des obligations et engagements contractés par la Roumanie.
31. Recommandation 1326 (1997) de l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe relative au respect des obligations et engagements contractés par la Roumanie.